

UOT: 070(091)

Aynur Nəsirova*

MƏDƏNİYYƏTLƏR ARASINDA DİALOQDA KİV-in YERİ

Açar sözlər: KİV, mədəniyyətlər arası dialoq, dil, din, tolerantlıq

Key words: media, intercultural dialogue, religion, language, tolerance

Ключевые слова: СМИ, межкультурный диалог, язык, религия, толерантность

KİV dünyada, regionda, ölkədə, cəmiyyətin öz daxilində baş verən hadisələr barədə insanlara, sosial qrupların, dövlətin operativ şəkildə məlumatlandırılmasında mühüm vasitədir. Məlumatların "istehlakçıya" çatdırılmasında əsas "ötürücü" funksiyasını həyata keçirən media bir sıra mühüm xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. İlk növbədə, bu, kütləvi miqyasda geniş istehlakçı auditoriyası üçün informasiyanın toplanması, emal edilməsi və yayılmasıdır. Auditoriyaya yönəlmiş informasiyanın xarakterindən asılı olaraq cəmiyyətin, müxtəlif sosial qrupların, ayrı-ayrı şəxslərin fəaliyyəti vacib ictimai-siyasi əhəmiyyətə malikdir. Çünki bu, həmin subyektlərin həm də siyasi yükü olan hadisəyə münasibəti ilə xarakterizə edilir [1]. Kütləvi informasiya vasitələrinin işi təkcə məlumat verməklə kifayətlənmir, onlar eyni zamanda müəyyən ideyaların, baxışların, təlimlərin, siyasi proqramların təbliğatını aparmaqla sosial idarəçilik prosesində iştirak edir.

Son illər Azərbaycan etnik, dini, dil və milli sərhədlər ətrafında danışıqların aparıldığı əsl dialoq məkanına çevrilib. Paytaxt Bakı müxtəlif mədəniyyətlər arasında əməkdaşlıq üçün global platformadır. Müxtəlifliyin və təhlükələrin artdığı dünyada sosial bağlılığı möhkəmlətmək və münaqişələrin qarşısını almaq üçün etnik, dini, dil və milli sərhədlər ətrafında danışıqlarda dövrümüz üçün zəruri olan mədəniyyətlər arası dialoqun işıqlandırılmasında da medianın rolu danılmazdır.

Prezident İlham Əliyev 2008-ci ilin dekabrında Bakıda keçirilmiş Avropa və ona qonşu regionların mədəniyyət nazirlərinin konfransında "Bakı prosesi" ideyasını irəli sürməklə, bu bünövrənin təməlini qoydu. 2009-cu ildə bu ənənə Bakıda keçirilən islam ölkələri mədəniyyət nazirlərinin konfransı ilə davam etdirildi. İlk vaxtlarda bu, Avropa və islam dünyası arasında dialoq idisə, 2011-ci ildə keçirilən Birinci Ümumdünya Mədəniyyətlər Arası Dialoq Forumu ilə global bir hərəkətə çevrildi. Prezident İlham Əliyevin 27 may 2011-ci ildə imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında Ümumdünya Mədəniyyətlər Arası Dialoq Forumunun təşkili barədə" fərman dünyaya çağırış idi. Bakıda baş tutan Ümumdünya Mədəniyyətlər Arası Dialoq Forumunda 102 dövlət və 10-dan artıq beynəlxalq təşkilatın nümayəndələri mədəniyyətlər arası dialoqu müxtəliflik və pluralizmlə səciyyələnən müasir cəmiyyətlərdə ayrı-ayrı aspektlərdə nəzərdən keçirildilər. Forumun işində dövlətlərin sayı qədar də media nümayəndəsinin iştirak etməsi mədəniyyətlər arası dialoqla yanaşı, Azərbaycanın yerli, regional və global səviyələrdə daha yaxşı tanınmasına gətirib çıxardı. 2011-ci ildən başlayaraq, hər iki ildən bir keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlər Arası Dialoq Forumunun məqsədi ölkəmizin islam dünyası ilə Qərb sivilizasiyası, eləcə də digər mədəniyyətləri təmsil edən xalqlar arasında dialoqun və etimadın möhkəmləndirilməsi oldu və bu çağırış bütün dünyaya məhz KİV vasitəsilə çatdırıldı.

XXI əsrdən başlayaraq bəşəriyyətin global mədəni və iqtisadi böhranla qarşı-qarşıya olduğu bir vaxtda rəsmi Bakı hər gün beynəlxalq miqyasda müxtəlif sivilizasiyalar arasında dialoq və anlaşmanın təşviqinə töhfə verir [2]. Bakıda keçirilən bir sıra beynəlxalq tədbirlər buna əyani sübutdur. Dünya dini liderlərinin Bakı sammiti, İslam Konfransı Təşkilatına üzv ölkələrin və Avropa

* Bakı Dövlət Universiteti. Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru. E-mail: aynur.bsu@gmail.com

özü də vərdiş etməlidir [1]. Yekun olaraq, dövlətin yeritdiyi siyasətə dəstək olmaq məqsədilə bir sıra təkliflər qeyd etmək istərdik. Fərimizcə, Mədəniyyətlərarası dialoqda ən böyük yük KIV-in üzərinə düşür. Biz media işçiləri əsas diqqəti müxtəlif mədəniyyət üzvlərinin bir-biriləri ilə ünsiyyətinə yönəltməliyik. Mədəniyyətlərarası dialoqla bağlı mövzular daim gündəmdə saxlanılmalıdır. KIV-də işqandırılan münaqişələrin həlli, mədəni müxtəlifliyin qorunması, insan hüquqları, gender bərabərliyi ilə bağlı mövzulara xüsusi yanaşılmalı, aidiyyəti orqanlar mətbuata açıq olmalıdır. Qarşıya qoyulan məqsəd sivilizasiyalararası ziddiyyətlər dialoqla tənzimlənməlidir. Bu günün reallığı olan etnik təmizləmələr, qarşıdurmalar və münaqişələrin danışıqlar yolu ilə həlli istiqamətində təbliğat gücləndirilməlidir. Geosiyasi, tarixi və mədəni amillər daim diqqətdə saxlanılmalıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. http://www.elibrary.az/docs/JURNAL/jm2015_75.pdf
2. <http://www.president.az/articles/9894>
3. <http://bakuforum.az/wp-content/uploads/2015/02/book2.pdf>
4. https://azertag.az/xeber/TV_Unumduyaya_Medeniyyetlerarasi_Dialoq_Forumu_Bolqaristan_KIV_lerinin_diqqet_merkezinde-1058403
5. Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində "Qadınlar – mədəniyyətlərarası dialoqun əsas təmsilçiləri" mövzusunda sessiyadakı çıxışdan, 8 aprel 2011-ci il https://azertag.az/xeber/Umumdunya_Medeniyyetlerarasi_Dialoq_Forumu_cherchivesindeQadınlar__medeniyyetlerarasi_dialoqun_esas_temsilchileri_movzusunda_sessiya_kechirilmisdir-518140
6. Политология: энциклопедический словарь. общ. ред. и сост. Ю.И. Аверьянов, изд-во Моск. Коммерч. Унив., Москва, 1993.

THE PLACE OF MEDIA IN INTERCULTURAL DIALOGUE

Summary

The article deals with the importance of intercultural dialogue in terms of strengthening social cohesion and preventing conflicts in the world where diversity and dangers are rising. Recently, Azerbaijan has been transformed into a space of real dialogue with the fact that the capital Baku is a global platform for cooperation between different cultures. The main focus of this article is to describe how media must build its work since main carriers of such policy are media outlets.

МЕСТО СМН В МЕЖКУЛЬТУРНОМ ДИАЛОГЕ

Резюме

В статье рассматривается важность межкультурного диалога в плане укрепления социальной сплоченности и предотвращения растущих разнообразных и опасных конфликтов в мире. В последнее время Азербайджан превратился в пространство реального диалога, с тем, что столица Баку является глобальной платформой для сотрудничества между разными культурами. Основное внимание в этой статье уделяется описанию того, как средства массовой информации должны строить свою работу, поскольку они являются основными носителями такой политики.